

УДК 378:37.036:371.132

І. М. Силадій, аспірант

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Анотація. Сучасний педагог має бути не тільки носієм знань і новітніх педагогічних технологій, але й виразником загальнолюдських цінностей та національних, культурних, історичних традицій власного народу. Спираючись на духовні надбання людства, він також має постійно розвивати в собі творчі здібності як своєрідний стрижень власної професійної діяльності. Тому навчальний процес у вищому навчальному закладі повинен максимально сприяти формуванню й розвитку творчих здібностей майбутніх педагогічних кадрів. Для розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів варто застосовувати різні методи і технології – від традиційних до новітніх інтерактивних, комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних. Адже під час проведення занять із застосуванням таких методів і технологій студенти стають співавторами їх реалізації і залучаються до активної творчості та співтворчості разом з викладачем. Крім того, формування творчих здібностей майбутніх педагогів неможливе без розвитку в них навичок науково-дослідницької роботи, опанування методологією здійснення індивідуального творчого пошуку. Адже саме дослідницький компонент зближує науковий пошук і навчально-виховний процес, стимулюючи творчий підхід у практичній діяльності.

Ключові слова: людина; культура; освіта; педагогічна творчість; творчі здібності педагога; творчий пошук.

І. М. Силадій, аспірант

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

Аннотация. Современный педагог должен быть не только носителем знаний и новейших технологий, но и выразителем общечеловеческих ценностей и национальных, культурных, исторических традиций собственного народа. Опираясь на духовное наследие человечества, он также должен постоянно развивать в себе творческие способности как уникальную основу своей профессиональной деятельности. Поэтому образовательный процесс в высшем учебном заведении должен максимально способствовать формированию и развитию творческих способностей будущих педагогов следует применять различные методы и технологии – от традиционных до новейших интерактивных, компьютерных и информационно-коммуникативных. Ведь во время проведения занятий с использованием таких методов и технологий студенты становятся соавторами их реализации и привлекаются к активному творчеству и сотворчеству вместе с преподавателем. Кроме этого, формирование творческих способностей будущих педагогов невозможно без развития у них навыков научно-исследовательской работы, овладения методологией создания индивидуального творческого поиска. Потому что именно исследовательский компонент соединяет научный поиск и учебно-воспитательный процесс, стимулируя творческий подход в практической деятельности.

Ключевые слова: человек; культура; образование; педагогическое творчество; творческие способности педагога; творческий поиск.

I. M. Syladii, Postgraduate Student

FORMATION OF CREATIVE CHARACTERISTICS OF FUTURE PEDAGOGES

Urgency of the research. The Ukrainian state and society must contribute to the formation of creative abilities of future teachers in every way; our time requires a bright personality of the future teacher.

Target setting. The present teachers are called to be the bearer of the newest universal values accumulated by the culture, they must comprehensively know the national, cultural, and historical tra-

ditions of their nation, because they have to educate a creative, comprehensively developed and competent personality.

Actual scientific researches and issues analysis. Theoretical aspects of the future teacher's creative personality formation are analyzed by E. Murtazaieva, T. Yakovyshyna, L. Yaroshchuk and others. The substantiation of the pedagogical conditions for the formation of professional responsibility of future teachers of different specializations was made in the revisions by S. Buksha, S. Dubiaha, S. Kutsenko, Yu. Chumak.

Uninvestigated parts of general matters defining. But, in our opinion, systematic analysis of modern interactive, computer and information-communication methods and technologies in the field of formation of future teachers' creative abilities is not enough.

The research objective. Various modern methods and technologies that activate students' creative abilities are considered.

The statement of basic materials. The educational process in a higher educational institution should maximally facilitate the formation and development of creative abilities of future pedagogical staff. It is necessary to use different methods and technologies for the development of creative abilities of future educators - from traditional to the latest interactive, computer and information-communication ones. After all, during classes with the use of such methods and technologies, students become the co-authors of their implementation and are involved in active creativity and co-creation with the teacher.

Conclusions. Formation of creative abilities of future teachers is impossible without the development of their skills in research, mastering the methodology of individual creative search. After all, it is the research component that brings together scientific research and educational process, stimulating creative approach in practical activity.

Keywords: human; culture; education; pedagogical creativity; teacher's creative abilities; creative search.

DOI 10.25140/2412-1185-2017-2(10)-72-78

Актуальність теми дослідження. Українська держава і суспільство повинні всіляко сприяти формуванню творчих здібностей майбутніх педагогічних кадрів. Як слушно зауважує Л. Ярошук, наш час вимагає яскравої особистості майбутнього педагога, який крім досконалого володіння своїм предметом викладання, глибоко володіє досягненнями наук про людину та закономірностями її розвитку, новими педагогічними технологіями та мистецтвом спілкування [1, с. 147].

Постановка проблеми. Вчитель сьогодні покликаний бути носієм накопичених культурою новітніх загальнолюдських цінностей, повинен всебічно знати національні, культурні, історичні традиції свого народу, адже він має виховати творчу, всебічно розвинену і компетентну особистість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти становлення творчої особистості майбутнього вчителя проаналізовані Е. Муртазаєвою, Т. Яковишиною, Л. Ярошук та іншими. Обґрунтування педагогічних умов формування професійної відповідальності майбутніх учителів різних спеціалізацій здійснено у доробку С. Букша, С. Дубяга, С. Куценко, Ю. Чумак. Дослідники пропонують різноманітні методи та підходи у роботі з майбутніми педагогами.

Виділення недосліджених раніше частин загальної проблеми. Але, на нашу думку, системний аналіз сучасних інтерактивних, комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних методик та технологій у сфері формування творчих здібностей майбутніх педагогів здійснено недостатньо.

Постановка завдання. Розглядаються різноманітні сучасні методи і технології, які активізують творчі здібності студентів.

Виклад основного матеріалу. Підготовці вчителя до педагогічної творчості притаманні такі специфічні функції як когнітивна, діагностична і процесуальна. Когнітивна функція підготовки полягає у поглибленні теоретичного і практичного психолого-педагогічного базису вчителя з проблем педагогіки та психології творчості, формування педагогічного мислення і стилю спілкування вчителя як творчих процесів. Діагностична функція підготовки спрямована на оволодіння вчителем методами оцінювання рівнів сформованості творчої особистості учня і творчих можливостей учнівського колективу з метою врахування їх в організації навчально-виховного проце-

су, пізнання та усвідомлення вчителем власного рівня творчої педагогічної діяльності. Процесуальна функція підготовки полягає у формуванні професійних умінь вчителя щодо організації навчально-виховного процесу з урахуванням психолого-педагогічних чинників, які впливають на ефективність розвитку творчих можливостей учнів [2, с. 180].

Для розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів варто застосовувати різноманітні методи та технології. Традиційним методом, що активізує творчі здібності студентів є дискусія. Застосування дискусій дозволяє формувати у майбутніх педагогів навички конкурентно-продуктивної взаємодії, дає можливість кожному члену групи відчувати себе причетним до прийняття рішення, дозволяє учасникам побачити різні сторони проблеми. Рішення готується поступово, а його прийняття перетворюється на своєрідну спільну норму, що підтримується і приймається учасниками дискусії. Технології навчання у дискусії сприяють розвитку критичного мислення студентів, дають змогу визначити власну позицію, формують навички обстоювання своєї думки, поглиблюють знання з проблеми, яка обговорюється [3, с. 328].

Наступним методом формування творчого мислення студентів є так звана ділова педагогічна гра. Наприклад, С. Гончаренко запропонував наступне визначення педагогічної гри – це імітація реальної діяльності вчителя в штучно відтворених педагогічних ситуаціях; це основний засіб відтворення реальних ситуацій взаємодії учителя та учня в навчально-виховному процесі, коли учасники гри виконують ролі учителя й учня. Основна мета педагогічної гри – формування у її учасників умінь реальної взаємодії з учнем, здатності реалізувати свої дії і проекти, передавати учням знання, оцінювати їхній рух, стимулювати діяльність [4, с. 251].

Ділова педагогічна гра в невимушений спосіб сприяє розкриттю творчого потенціалу студента, дозволяє побачити не тільки сильні, але й слабкі сторони у його майбутній професійній діяльності.

Як справедливо зауважує Н. Павленко, такі ігри дозволяють студентам побачити, відчути на собі результати педагогічної дії інтерактивної технології, допомагають краще підготувати свою модель заняття чи його фрагменту. Крім того, ділова гра дозволяє досягти позитивного емоційного сприйняття інтеракції, забезпечує ефективне співвідношення творчої імпровізації і регламентуючих правил, створює відчуття природності й невимушеності своєї поведінки в навчальних ситуаціях [3, с. 330].

В наш час формування творчих здібностей майбутніх педагогів неможливе без застосування інтерактивних та комп'ютерних технологій у навчальному процесі. Під час проведення занять із застосуванням інтерактивних методик та технологій студенти стають співавторами лекцій та семінарських занять, залучаються до обговорення актуальних питань, до активної творчості та співтворчості разом з викладачем.

На думку С. Букши, сьогодні інтерактивність визначає також і можливості сучасних комп'ютерних освітніх технологій, які сприяють вирішенню різноманітних завдань для підготовки студентів-педагогів: розвитку комунікативності (можливості комутації інформації за допомогою різних видів електронного зв'язку – форуму, чату, телеконференцій тощо); розвитку адаптивності (можливості підтримування сприятливих умов процесу навчання, організації демонстрацій, самостійних робіт, наступність знань); забезпечують продуктивність (можливості зміни або доповнення інформації); сприяють прояву креативності (можливість створювати нове або знаходити вирішення проблеми на основі запропонованого матеріалу, використовуючи творчі підходи й рішення, колективну творчість студентів) [5, с. 143].

Як приклад розглянемо досвід Німеччини щодо формування творчих здібностей майбутніх педагогічних кадрів, спираючись на наукові розробки С. Бобракова. Необхідно зазначити, що у Німеччині після ретельного аналізу існуючих у педагогічній освіті проблем було визначено основні орієнтири її реформування, серед яких ми зосередимось на тих, що стосуються предмету нашого дослідження.

По-перше, була поставлена мета поступового налагодження зв'язків "теорія–практика" через навчання студентів в проектах, школах, лабораторіях. Організація різних видів практичної педагогічної діяльності з подальшим теоретичним аналізом; залучення студентів до дослідницької діяльності; спільні науково-практичні проекти "ВНЗ – семінар референдаріату".

По-друге, було визначено завдання щодо створення належних умов для становлення особистості та заохочення розвитку власної педагогічної концепції. Розвиток педагогічної інтуїції та аналіз власної поведінки в педагогічних ситуаціях (як реальних, так і змодельованих), індивідуа-

льного стилю, педагогічної майстерності, що допоможе подолати серйозні випробування в педагогічній діяльності.

По-третє, важливою складовою підготовки викладачів є педагогічна саморефлексія й теоретичне обґрунтування власної педагогічної діяльності. Відпрацювання здатності та формування готовності до критичного осмислення своєї діяльності як центрального аспекту професійно-педагогічної компетентності.

По-четверте, запорукою прогресу в освіті, на думку німецьких фахівців, є демократизація навчального процесу та її апробація в повсякденній практиці. Спільна участь в ухваленні рішень, активність студентів у здійсненні запланованих заходів і взаємна відповідальність сторін за освітній процес уможлиблює демократичний підхід до вибору змісту та методів навчання. Зміна ціннісних орієнтирів, відмова від авторитаризму прогноують модифікації фахового сприйняття освіти викладачами, які повинні засвідчити готовність дотримання демократичних стандартів роботи: урахування інтересів тих, хто навчається; рефлексія досвіду; індивідуальний вибір окремих курсів; графік навчального процесу, що регулює навчальну діяльність без особливих навантажень.

По-п'яте, розвиток креативності, здатності застосовувати нові технології. Успішність школи як навчального закладу залежить насамперед від творчого потенціалу педагогів та їхньої готовності запроваджувати інновації. Учені наголошують на важливості залучення студентів до різних дослідницьких проектів, що конкретно стосуються майбутньої професійної діяльності. Дослідницька діяльність у галузі шкільної освіти повинна посісти гідне місце в навчальному процесі [6, с. 127–128].

Вищенаведені пріоритети німецької освіти свідчать про те, що держава й наукова спільнота вважають розвиток творчих здібностей майбутніх педагогів стрижнем професійної діяльності викладача.

Водночас варто зауважити, що упродовж тривалого часу питання підготовки вчителів, розвиток їх творчих здібностей системно не аналізувалося на рівні інституцій ЄС. Кардинальні зміни відбулися після підписання Маастрихтського договору (1992 р.), який містив окремий розділ під назвою «Освіта, професійне навчання і молодь», присвячений цій проблемі. Згідно положень цього документу, європейські країни зобов'язані тісно співпрацювати і допомагати у вирішенні окремих освітніх питань. Вільне пересування людей, капіталу і товарів спонукало європейські країни визначити компетенції і кваліфікаційні вимоги до вчителів, що й було зроблено в 2005 році під час Лісабонської конференції. Компетенції були безпосередньо пов'язані з процесом навчання (викладання) і взаємовідносинами учителя з учнями. Ключовими компетенціями вчителя були визначені такі: уміння працювати в мультикультурному і соціально диференційованому класі; здатність працювати самостійно без постійного керівництва; здатність брати на себе відповідальність за власною ініціативою; здатність виявляти ініціативу, не питаючи інших, чи слід це робити; готовність помічати проблеми та шукати шляхи їхнього вирішення; уміння аналізувати нові ситуації й застосовувати вже наявні знання для такого аналізу; здатність до конструктивної співпраці; здатність засвоювати будь-які знання за власною ініціативою; вміння приймати рішення на основі здорових суджень; уміння працювати в колективі; уміння співпрацювати з представниками самоврядування та батьками учнів.

Можна стверджувати, що у країнах ЄС підготовка вчителів та їх подальша діяльність базується на принципах демократизму, децентралізації, творчої свободи, гнучкості у прийнятті організаційних рішень, зв'язку теорії з практикою тощо.

Як констатують фахівці, в основі професійної підготовки вчителів у країнах Європейського союзу покладено дві моделі – паралельна та поетапна (послідовна). Паралельна модель передбачає, що студент – майбутній учитель – водночас набуває загальні знання і педагогічну підготовку, а поетапна (послідовна) – студент – майбутній учитель на першому етапі отримує загальні знання, на другому – педагогічну підготовку. У більшості країн ЄС застосовується паралельна модель, за винятком Ірландії, Португалії та Великобританії [7, с. 64–65].

Отже, будь-яка модель підготовки педагогів повинна бути спрямована на розкриття та розвиток їхніх творчих здібностей. Наприклад, організовуючи навчальний процес, необхідно створювати умови «зовнішньої» і «внутрішньої» свободи студента для більш продуктивної діяльності з орієнтацією на формування його творчого потенціалу. На переконання С. Куценко, це передбачає:

– гуманний характер стосунків між учасниками педагогічного процесу (центральною ланкою такого типу стосунків має бути гомоцентризм (орієнтація на саму людину, її запити і потреби). Таке ставлення повинне характеризуватись повагою до гідності студента, людяністю тощо);

– відсутність «нездорової» критики (постійні зауваження, погрози і покарання гальмують як педагогічний, так і творчий процес);

– можливість вибору (як відомо, вибір завжди обмежує і, обмежуючи, спрямовує. Вибір – шлях до творчої свободи, особистісного розвитку, індивідуальної неповторності, оригінальності процесу та результату творчої самореалізації);

– надання права на помилку без негативних наслідків (в умовах психологічної та творчої свободи з'являється можливість пропонувати різні, можливо навіть помилкові варіанти вирішення проблеми і не боятися бути осміяним. За таких умов активізується уява, фантазія і творче мислення, що дозволяє розглядати дану умову як необхідне для системи роботи педагога в процесі формування творчого потенціалу студентів);

– залагодження моментів зовнішньої тривожності, напруженості, внутрішньої самокритичності (іноді при вивченні певного матеріалу не завжди все виходить з першого разу. Для певної категорії студентів це призводить до вищезазначених результатів. Завданням педагога виступає створення, можливо і навмисної, ситуації успіху. Таке відчуття вдалого застосування своїх сил дуже важливе, тому що студент відчуватиме межу свого вміння, – на що він здатний, а де ще треба попрацювати);

– формування психологічного клімату на заняттях (під час занять іноді виникає складне переплітання взаємин між студентами. Найважливіше завдання педагога – скерувати прояв емоцій в потрібне русло) [8, с. 158-159].

Здійснюючи розвиток творчих здібностей майбутніх педагогів ми повинні розуміти кінцеву мету, якою, на наш погляд, є поява творчої індивідуальності.

На думку фахівців, творчу індивідуальність насамперед характеризують такі якості: 1) сформованість у неї творчих здібностей, наявність творчого потенціалу, потреби у творчій праці на користь суспільства з метою самореалізації, самоствердження; 2) можлива диференція творчої діяльності, її визначеність у чомусь конкретному (мистецтво, професійна праця); 3) певний рівень творчих досягнень людини; 4) особистий стиль творчості; 5) наявність ієрархії мотивів, серед яких мотив творчого самоствердження займає місце смислотворчого [9, с. 70]. До цього слід додати ще й такі якості, як наявність сили волі та внутрішньої мотивації для творчості. Без таких якостей педагогічна творчість може бути лише уявною, «паперовою». Головне – практична реалізація задуму, яка повинна втілюватись у роботу з учнями.

Формування творчих здібностей майбутніх педагогів є неможливим без розвитку навичок науково-дослідної роботи, проведення власних досліджень на кожному етапі становлення студента педагогічного навчального закладу.

Така необхідність обумовлена тим, що педагогічний процес є активним і динамічним, він постійно збагачується новими досягненнями суспільного життя, як духовними так і матеріальними. Тому неможливо раз і назавжди досягнути всі таємниці педагогіки, – їх треба постійно для себе відкривати знову й знову. Підготовка майбутнього педагога є результатом спрямованої, спільної діяльності викладачів і студентів, авторів підручників і посібників, вчителів базових шкіл. Основою дослідницької діяльності є насамперед досягнення педагогічної науки. Однак наука вказує для майбутнього педагога лише загальний напрям до мети. Саме дослідницький компонент зближує науковий пошук і навчально-виховний процес, саме він стимулює творчий підхід у практичній діяльності. Тому, на думку фахівців, особливу увагу необхідно приділяти дослідницьким компонентам, які поступово стають дуже важливою складовою педагогічної діяльності кожного вчителя. Звичайно, для кожного студента чи викладача педагогічне дослідження є свідомим цілеспрямованим пошуком шляхів удосконалення педагогічного процесу з використанням певного наукового апарату, теоретичних та емпіричних методів, що спрямоване на здобуття нових знань. Варто відзначити, що творчий педагог дуже часто здобуває в процесі дослідження не тільки нові знання для себе, але ці ж знання стають відкриттями для науки [10].

Майбутній педагог в процесі навчання повинен отримати знання та методологію для здійснення індивідуального творчого пошуку, що безумовно сприятиме розвитку творчого мислення й здатності приймати креативні рішення у подальшій професійній діяльності.

З цього приводу науковці зауважують, що творче аналітичне мислення та творча педагогічна уява розвиваються в студентів у процесі створення й вирішення педагогічних ситуацій. Творча педагогічна ситуація (це ситуація, яка містить у собі протиріччя) дає можливість перевірити теоретичні знання, вибрати інструмент педагогічних дій і прогнозувати результат. У процесі її вирішення студенти визначають умови, у яких вона виникла, дійових осіб, основні протиріччя, аналізують дії кожного учасника й оцінюють їх; пропонують декілька варіантів вирішення та обирають оптимальний, обґрунтовують його. Такий характер навчально-пізнавальної діяльності сприяє більш ґрунтовному засвоєнню знань, розвиває здатність прогнозувати і передбачати дії учасників педагогічної ситуації та її результати [11, с. 311].

Висновок. Підвищення професійної майстерності педагога, розвиток його творчих здібностей є необхідною складовою демократизації освіти. Важливо зауважити, що саме багатоваріантність педагогічної діяльності створює справжню конкуренцію і є запорукою прогресу всієї освітньої системи. Водночас свобода педагогічної творчості потребує розвитку у педагогів відповідальності за результати власної діяльності, постійне підвищення рівня їхнього професіоналізму.

Література

1. Ярошук, Л. Творча особистість майбутнього вчителя: теоретичні аспекти становлення / Л. Ярошук // Гірська школа Українських Карпат. – 2013. – № 8-9. – С. 146-148.
2. Яковичина, Т. В. Спецкурс «педагогічна творчість» у професійній підготовці вчителів початкових класів / Т. В. Яковичина // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – 2012. – Вип. 15. – С. 179-182.
3. Павленко, Н. О. Операційно-діяльнісний компонент підготовки майбутніх учителів музики до застосування інтерактивних педагогічних технологій / Н. О. Павленко // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. пр. Полтавського нац. пед. університету імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2011. – Вип.8. Ч.ІІ. – Серія «Педагогічні науки». – С.326-332.
4. Гончаренко, С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Букша, С. Б. Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування професійної відповідальності майбутніх учителів основ здоров'я / С. Б. Букша // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2014. – № 5(2). – С. 139-146.
6. Бобраков, С. В. Передумови реформування професійної підготовки вчителів у Німеччині / С. В. Бобраков // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 1. – С. 126-128.
7. Бочарова, О. Статус сучасного вчителя: порівняльний аналіз / О. Бочарова // Витоки педагогічної майстерності. Сер. : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 13. – С. 63-69.
8. Куценко, С. Психолого-педагогічні умови формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю / С. Куценко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 9(2). – С. 154-160.
9. Муртазаєва, Е. М. Індивідуально-творчий розвиток майбутніх педагогів / Е. М. Муртазаєва // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 3(44). – С. 69–76.
10. Чумак, Ю. П. Методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя технологій до дослідницької діяльності / Ю. П. Чумак // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 108.2.
11. Дубяга, С. М. Розвиток творчих здібностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі навчання у ВНЗ / С. М. Дубяга, Ю. М. Шевченко, Т. В. Фефілова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 1 (35). – С. 309-317.

References

1. Yaroshchuk, L. (2013). *Tvorcha osobystist maibutnoho vchytelia: teoretychni aspekty stanovlennia* [Creative Personality of the Future Teacher: Theoretical Aspects of Formation]. *Hirska shkola Ukrainykh Karpat – Mountain School of the Ukrainian Carpathians*, 8-9, 146-148 [in Ukrainian].
2. Yakovyshyna, T. V. (2012). *Spetskurs «pedahohichna tvorchist» u profesiinii pidhotovtsi vchyteliv pochatkovykh klasiv* [Special course "pedagogical creativity" in the professional training of primary school teachers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 16: Tvorcha osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky – Scientific Journal of NP Drahomanov NPU. Series 16: The Creative Personality of a Teacher: The Problems of Theory and Practice*, 15, 179-182 [in Ukrainian].
3. Pavlenko, N. O. (2011). *Operatsiino-diiialnisnyi komponent pidhotovky maibutnih uchyteliv muzyky do zastosuvannia interaktyvnykh pedahohichnykh tekhnolohii* [Operational-activity component of the training of future music teachers to the use of interactive pedagogical technologies]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Serii «Pedahohichni nauky» – Origins of pedagogical skill. Series "Pedagogical Sciences"*, 8(2), 326-332 [in Ukrainian].
4. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
5. Buksha, S. B. (2014). *Teoretychne obgruntuвання pedahohichnykh umov formuvannia profesiinoi vidpovidalnosti maibutnih uchyteliv osnov zdorovia* [Theoretical substantiation of pedagogical conditions for the professional responsibility formation of future Health Basics teachers]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky – Visnyk of Luhansk Taras Shevchenko National University. Series: Pedagogical Sciences*, 5(2), 139-146 [in Ukrainian].
6. Bobrakov, S. V. (2012). *Peredumovy reformuvannia profesiinoi pidhotovky vchyteliv u Nimechchyni* [Prerequisites for the reform of professional teacher training in Germany]. *Naukovi zapysky. Ser.: Psykholoho-pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Psychological and pedagogical sciences*, 1, 126-128 [in Ukrainian].

7. Bocharova, O. (2014). Status suchasnoho vchytelia: porivnialnyi analiz [Status of a Modern Teacher: A Comparative Analysis]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Seriiia «Pedahohichni nauky» – Origins of pedagogical skill. Series "Pedagogical Sciences"*, 13, 63-69 [in Ukrainian].
8. Kutsenko, S. (2014). Psykholoho-pedahohichni umovy formuvannia tvorchoho potentsialu maibutnoho vchytelia khorohrafii zasobamy narodno-stsenichnoho tantsiu [Psychological-pedagogical conditions of forming the creative potential of the future teacher of choreography by means of folk-stage dance]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of preparing a modern teacher*, 9(2), 154-160 [in Ukrainian].
9. Murtazaieva, E. M. (2004). Indyvidualno-tvorchyi rozvytok maibutnikh pedahohiv [Individual and creative development of future teachers]. *Pedahohika i psykholohii – Pedagogy and Psychology*, 3(44), 69-76 [in Ukrainian].
10. Chumak, Yu. P. (2013). Metodychni aspekty pidhotovky maibutnoho vchytelia tekhnolohii do doslidnytskoi diialnosti [Methodological aspects of preparing the future teacher of technology for research]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*, 108.2. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VchdpuP_2013_2_108_67.pdf [in Ukrainian].
11. Dubiaha, S. M., Shevchenko, Yu. M., Fefilova, T. V. (2014). Rozvytok tvorchykh zdibnostei maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u protsesi navchannia u VNZ [Development of creative abilities of the future teacher of elementary school in the process of studying in high school]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 1(35), 309-317 [in Ukrainian].

Надійшла 27.09.2017

Бібліографічний опис для цитування:

Силадій, І. М. Формування творчих здібностей майбутніх педагогічних кадрів / І. М. Силадій // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2017.- № 2 (10).- С. 72-78.